

LIITE 1: Perustelumuistio

Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto 8.6.2020, HEL 2020-007115

Oy Apotti Ab: Kick off -projekti: Vaikuttavat ja elinvoimaiset ekosysteemit hyvinvoinnin lähteenä

Toteutusaika:	6/2020-8/2020
Yhteistyötahot kaupungilla:	Sosiaali- ja terveystoimi
Kokonaiskustannukset:	51 500 euroa

Rahoitustarve	Innovaatorahasto, €	Muu rahoitus, €	Rahoitusesitys	Innovaatorahasto, €
2020	40 500	11 000	2020	40 500

Hankkeen kuvaus

Projektin tavoitteena on muotoilla viitekehys kestävästä kasvusta ja alueellista hyvinvointia mahdollistavasta PPP-toimintamallista (public-private-people) Helsingin kaupungille ja muille Apottikunnille sekä toiminnan käynnistämisen askelmerkit. Toimintamallin ytimessä on haastelähtöinen kehittäminen sekä vaikuttavuusinvestoiminen. Konsepti havainnollistetaan vanhustalouden alueelle räätälöitynä, mutta konseptin muotoilussa tiedostetaan tavoite toimintamallin laajentamiselle muillekin sote-palveluiden tai soten ulkopuolisille hallinnon alueille.

Projektissa kuvataan jatkokehittämistä varten, miten kohderyhmältä itseltään (vanhukset) saatava tieto voidaan yhdistää paikalliseen hyvinvointia edistävään palveluntuotantoon ja palvelujen laadun ja vaikuttavuuden seuraamiseen.

Projektissa selvitetään miten vaikuttavuusinvestoimisen avulla mahdollistuisi ekosysteemiä osallistava palveluinnovointi kaupungin sosiaali- ja terveyshaasteiden ratkomiseksi. Tavoitteena on mahdollistaa kaupunkilaisille hyvinvointia ja terveyshyötyjä, kunnalle säästöjä sekä elinvoimaa vaikuttavien palveluinnovaatioiden avulla sekä vaikuttavuussijoittajille kohtuullista tuottoa yhteiskunnallisten haasteiden ratkomisesta.

Arviointi ja perustelut

Elinkeino- ja osaamisperusta:

Hankkeen aihe on kiinnostava ja siinä voisi olla uutta potentiaalia tulevaisuuteen.

Vaikuttavuusinvestointi- ja haastelähtöinen toimintatapa voivat auttaa yrityksiä kehittämään palveluitaan ja skaalaamaan niitä. Malli tarkoittaa sitä, että tunnustetaan kehitettäviä julkisen sektorin palveluita, jotka tukevat yksilön ja yhteiskunnan hyvinvointia. Tämän jälkeen institutionaalinen tai yksityinen sijoittaja voi sijoittaa palvelun kehittämiseen. Julkinen sektori maksaa vain tuloksista, eli riski on sijoittajalla, jolla on mahdollisuus vaikuttaa tärkeäksi kokemiinsa asioihin.

Vaikuttavuusinvestointimalli voisi toimiessaan edistää uusien ratkaisujen löytämistä sekä yksityisellä että julkisella sektorilla. Toiminta edistäisi sekä osaamis- ja elinkeinoperustan luomista. Käytännössä hankkeessa toteutetaan selvitystyö, vaikka hakemuksessa kuvataan paljon laajempaa prosessia ja vaikuttamisinvestointien tukea mahdollistavan toimintamallin kehittämistä. Suunnittelujakson aikana, johon nyt haetaan rahoitusta, on tarkoitus saada tieto varsinaisen projektin reunaehdoista, kohdentamisesta, kaupungin ja muiden tarvittavien kumppanien osallistumisesta sekä rooleista ja panostuksista. Selvityksen perusteella hakijan on tarkoitus elokuussa jättää innovaatorahastolle uusi hakemus ja varsinainen hankesuunnitelma, jonka toteutuskustannukset ovat arviolta joitain satoja tuhansia euroja kahdelle vuodelle. Tässä vaiheessa hankkeella ei vielä ole lisäarvoa uuden liiketoiminnan kehittämiseksi vaan tuottaa lähinnä lähtötietoa työhön, jolla myöhemmin saavutettaisiin mahdollista liiketoimintaekosysteemin kehittymistä.

Kaupungin sosiaali- ja terveystoimen sitoutuminen selvitysvaiheen jälkeisen hankkeen toteuttamiseen ja vaikuttavuusinvestointimallien edistämiseen on hankkeen potentiaalisen vaikuttavuuden kannalta keskeinen. Tosin tässä selvitysvaiheessa vasta selvitetään, mitä vaikuttavuusinvestointi voisi sosiaali- ja terveystoimialan osalta tarkoittaa. Hanke saattaa olla yksi pieni askel siihen suuntaan, että kaupunkilaisen ei tarvitse välittää terveyspalvelun järjestäjästä ja palveluntuottajasta. Vaikuttavuusinvestointi voisi kohdennetusti avata julkisen palveluntarjoajan pelikenttää yrityksille halutuissa toiminnoissa.

Yritysekosysteemien/ kokeilualustojen/innovaatiotoiminnan kehittäminen:

Vaikuttavuusinvestointi kaupungin palvelujen kehittämisessä voisi olla kiinnostavaa ja toimiessaan edistää yritysten innovointia ilman taloudellista riskiä kaupungille. Toimintamalli voisi olla sovellettavissa myös muissa kuin sosiaali- ja terveysalan palveluissa.

Apotti on yritysekosysteemikehittämisen kannalta kiinnostava yhteistyökumppani, sillä Apotin toimintaan liittyy määrätietoista ekosysteemiajattelua ja yhtiö on jo joitain vuosia tehnyt kokeiluluontoista yhteistyötä yritysten kanssa esimerkiksi julkaisemalla kokeiluhakuja ja osallistumalla hackathoneihin. Apotti on myös avannut rajatulle sosiaali- ja terveysalan digiyritysjoukolle kokeiluympäristön, jossa yhteistyötä on päästy testaamaan ja harjoittelemaan. Palvelu tarjoaa muun muassa erilaisia työkaluja, simuloituja potilastietoja ja mahdollisuuden testata yrityksen rajapintoja.

Jos ”Vaikuttavat ja elinvoimaiset ekosysteemit hyvinvoinnin lähteenä” -hanke toteutuu, hanketta tulee kytkeä osaksi kaupungin elinkeinopoliittista panostusta terveysalaan, muun muassa Health Capital Helsinkiin, Health Incubatoriin ja kaupungin kokeilualustamalliin. Toimintaan on syytä ottaa mukaan myös muita toteuttajia ja rahoittajia kuin Helsingin kaupunki.

Apotti itsessään on erittäin merkittävä investointi pääkaupunkiseudulla. Apotin datan avaaminen yrityksille ja laajemmin innovaatiotoimintaan olisi kiinnostavaa. Hankkeessa tulee tarkastella mahdollisuuksia avata Apotin dataa yritys- ja innovaatiopohjaksi.

Strategian mukaisuus:

Hanke edistäisi kaupunkistrategian tavoitetta, jonka mukaan Helsinki on paitsi palveluorganisaatio myös alusta ja maailman edistyksellisin julkisen sektorin ekosysteemi. Vaikuttavuusinvestointien ohjaus terveydenhuoltoalalla on noin 15 vuotta jatkunut laaja teema, jonka tuotoksia ovat muun muassa hoitopolkuohjaus Hilmo ja omalta osaltaan myös Kanta sekä Apotti itse. Teema siis liittyy myös yleisen kaupunkistrategian paremmin toimiva kaupunki -tavoitteeseen.

Hyödyt asukkaille ja palvelujen kehittämisessä:

Hankkeen seuraavan vaiheen painopiste on potentiaalisissa tuottaa hyötyjä kaupunkilaisille terveyspalveluiden ja hyvinvoinnin kehittämisessä. Tämä tulokulma on hakemuksessa hyvin perusteltu. Tätä tavoitetta kuitenkin varjostaa Apotin käyttöönottovaiheen tuomat riskit koskien toteutettavuutta.

Kaupungin sosiaali- ja terveystoimessa on arvioitu, että hanke hyödyttäisi Helsinkiä ja ikääntyneiden palveluja, etenkin sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluja. Hyöty tulisi kuitenkin vasta seuraavassa toteutusvaiheessa. Itse selvitys ei vielä tuota muutoksia palveluihin.

Muut arviointikriteerit:

Hankkeen kustannukset ovat suhteellisen pienet. Kyseessä on kuitenkin pääasiassa konsulttityö ja hankkeen lopputuloksena on kirjallinen selvitys. Hankkeessa ei vielä tuoteta mitään toimintaa tai kokeilua, vaan tarkoituksena on lähestyä innovaatorahastoa uudella hakemuksella, joka perustuu selvityksen tuloksiin. Hankkeen rahoittaminen innovaatorahastosta arvioidaan olevan perusteltua, jotta vaikuttavuusinvestointimallin edellytyksistä ja Apotin datan hyödyntämispotentiaalista saadaan tietoa toteutusvaihetta varten. Selvitysvaihe luo osaamisperustaa ja toteutusvaiheella on potentiaalia luoda uutta elinkeinoperustaa Helsinkiin.

Hakemuksen toteutettavuutta varjostaa nykyiset Apottijärjestelmän käyttöönotto- ja perustoimintaprosessihaasteet. Hankkeeseen liittyy siis riski, ettei vaikuttavuusinvestointien kehittämiseen satsaaminen voi tuloutua tässä vaiheessa. Ennemmin tai myöhemmin vaikuttavuusinvestointimallin kehittäminen on kuitenkin realistinen, jos kaupungin sosiaali- ja terveystoimi sitoutuu siihen.

Hakemuksessa mainittu Apotin roolin kirkastaminen järjestäjänä ja palvelun tuottajana tulisi kuulua Apotti Oy:n perustoimintaan eikä sitä tule rahoittaa innovaatorahastosta. Hakemuksessa myös perustellaan hanketta sillä, että se valmistaisi Helsingin kaupunkia Apotin käyttöönottoon. Tämän tulisi niin ikään kuulua Apotin käyttöönottoprojektin sisältöön.

Oy Apotti Ab:n saama tuki ei ole valtion tukea, koska yhtiö ei harjoita taloudellista toimintaa.